SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 3. februarja 2011 *

V zadevi T-584/08,

Cantiere navale De Poli SpA s sedežem v Benetkah (Italija), ki sta jo najprej zastopala A. Abate in R. Longanesi Cattani, nato A. Abate in A. Franchi, odvetniki,

tožeča stranka,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopajo E. Righini, C. Urraca Caviedes in V. Di Bucci, zastopniki,

tožena stranka,

* Jezik postopka: italijanščina.

zaradi predloga za razglasitev ničnosti odločbe Komisije 2010/38/ES z dne 21. oktobra 2008 o državni pomoči C 20/08 (ex N 62/08), ki jo Italija namerava izvesti v skladu s spremenjeno shemo N 59/04 o začasnem obrambnem mehanizmu za ladjedelništvo (UL 2010, L 17, str. 50),

SPLOŠNO SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi M. E. Martins Ribeiro, predsednica, S. Papasavvas in N. Wahl (poročevalec), sodnika,

sodni tajnik: N. Rosner, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 16. junija 2010

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir

1 Člen 1 Uredbe Sveta (ES) 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES] (UL L 83, str. 1) določa:

„V tej uredbi:

[…]

(b) ‚veljavna [obstoječa] pomoč' pomeni:

(i) […] vso pomoč, ki je obstajala pred začetkom veljavnosti Pogodbe v zadevnih državah članicah, to je sheme pomoči in individualno pomoč, ki se je začela izvajati pred začetkom veljavnosti Pogodbe in se še vedno uporablja;

(ii) odobreno pomoč, to je sheme pomoči in individualno pomoč, ki sta jo odobrila Komisija ali Svet;

[…]

(v) pomoč, za katero se šteje, da je obstoječa, ker je mogoče ugotoviti, da takrat, ko se je začela izvajati, ni bila pomoč, pozneje pa je postala pomoč zaradi razvoja skupnega trga in je država članica ni spremenila. Če nekateri ukrepi postanejo pomoč zaradi liberalizacije dejavnosti s pravnimi predpisi Skupnosti, se takšni ukrepi ne štejejo kot obstoječa pomoč po datumu, določenem za liberalizacijo;

(c) ‚nova pomoč' pomeni: vsako pomoč, to je sheme pomoči ali individualno pomoč, ki ni obstoječa pomoč, vključno s spremembami obstoječe pomoči;

[…]“

2 Člen 4(1) Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe št. 659/1999 (UL L 140, str. 1) določa:

„Za namene člena 1(c) Uredbe […] št. 659/1999 sprememba obstoječe pomoči pomeni katero koli spremembo, razen preoblikovanja povsem formalne ali upravne narave, ki ne more vplivati na ocenjevanje združljivosti ukrepa pomoči s skupnim trgom. Vendar se povečanje začetnega proračuna obstoječe sheme pomoči do 20 % ne šteje kot sprememba obstoječe pomoči."

3 Svet je na podlagi člena 87(3)(e) ES sprejel Uredbo Sveta (ES) št. 1177/2002 z dne 27. junija 2002 o začasnem obrambnem mehanizmu za ladjedelništvo (UL L 172, str. 1). Tak mehanizem je bil z navedeno uredbo odobren zato, da bi se pomagalo ladjedelnicam Skupnosti, ki so utrpele resno škodo zaradi nelojalne konkurence korejskih ladjedelnic (uvodna izjava 3 Uredbe). Člen 2(2) in (3) iste uredbe je natančneje določil, da se pomoči v podporo nekaterim pogodbam o gradnji ladij lahko štejejo za združljive s skupnim trgom, če pomoči ne presežejo 6 % pogodbene vrednosti in če je zadevni tržni segment utrpel resno škodo zaradi nelojalne konkurence korejskih ladjedelnic.

4 Člen 3 Uredbe št. 1177/2002 določa, da je v skladu s členom 88 ES pogoj za dodelitev pomoči njena priglasitev Komisiji in da mora Komisija v skladu z Uredbo št. 659/1999 to pomoč preizkusiti in izdati odločbo.

5 Členi 2(4), 4 in 5 Uredbe št. 1177/2002 določajo:

„Člen 2

[…]

4. Ta uredba se ne uporablja v zvezi z ladjami, dobavljenimi več kot tri leta od datuma podpisa dokončne pogodbe. Komisija pa lahko odobri podaljšanje triletne omejitve dostave, kadar ugotovi, da je to utemeljeno zaradi tehnične zahtevnosti zadevnega posameznega ladjedelniškega projekta ali zaradi zamud zaradi nepričakovanih večjih in opravičljivih motenj delovnega programa ladjedelnice zaradi izjemnih nepredvidljivih okoliščin zunaj gospodarske družbe.

[…]

Člen 4

Uredba se uporablja za dokončne pogodbe, podpisane od začetka veljavnosti te uredbe do izteka veljavnosti Uredbe, razen za dokončne pogodbe, podpisane preden Skupnost v *Uradnem listu Evropskih skupnosti* objavi, da je proti Koreji začela postopek reševanja spora tako, da je zahtevala posvetovanje v skladu z Dogovorom o pravilih in postopkih reševanja sporov Svetovne trgovinske organizacije, in za dokončne pogodbe, podpisane en mesec ali več potem, ko Komisija v *Uradnem listu Evropskih skupnosti* objavi, da so postopki reševanja spora rešeni ali prekinjeni, ker Komisija meni, da se potrjeni zapisnik učinkovito izvaja.

Člen 5

Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropskih skupnosti* in preneha veljati 31. marca 2004.

[…]“

6 Uredba Sveta (ES) št. 502/2004 z dne 11. marca 2004 o spremembi Uredbe št. 1177/2002 (UL L 81, str. 6) je veljavnost Uredbe št. 1177/2002 podaljšala do 31. marca 2005.

Dejansko stanje

7 Tožeča stranka, družba Cantiere navale De Poli SpA, ima ladjedelnico v Benetkah (Italija).

8 Italijanska republika je 15. januarja 2004 priglasila shemo pomoči – s katero je nameravala izvajati Uredbo št. 1177/2002 – določeno v členu 4(153) legge nº 350 su disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2004) (zakon št. 350 o letnem in večletnem državnem proračunu (zakon o proračunu 2004)) z dne 24. decembra 2003 (redni dodatek h GURI št. 299 z dne 27. decembra 2003, v nadaljevanju: zakon št. 350/2003), ki določa:

„Za izvajanje Uredbe št. 1177/2002 se za leto 2004 dodeli 10 milijonov EUR. Uredba ministrstva za infrastrukturo in promet določi podrobna pravila za dodelitev pomoči. Določbe iz te točke učinkujejo v skladu s členom 88(3) [ES] samo v primeru predhodne odobritve [Komisije].“

9 Komisija je z Odločbo z dne 19. maja 2004 o shemi pomoči N 59/2004 o začasnem obrambnem mehanizmu za ladjedelništvo, notificirano pod dokumentarno številko C(2004) 1807 (v nadaljevanju: odločba o odobritvi iz leta 2004), odobrila priglašeno

shemo, z utemeljitvijo, da je ta v skladu z določbami Uredbe št. 1177/2002 in združljiva s skupnim trgom (v nadaljevanju: shema iz leta 2004).

10 Italijanska republika je ocenila, da prvotni znesek 10 milijonov EUR ne bo zadoščal za pokritje vseh zahtev za dodelitev pomoči, vloženih pred prenehanjem veljavnosti Uredbe št. 117/2002, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 502/2004, in je 1. februarja 2008 Komisiji priglasila, da namerava na podlagi člena 2(206) legge n° 244 su disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2008) (zakon št. 244 o letnem in večletnem državnem proračunu (zakon o proračunu za leto 2008)) z dne 24. decembra 2007 (redni dodatek h GURI št. 300 z dne 28. decembra 2007) v proračun, namenjen shemi iz leta 2004, dodeliti dodatnih 10 milijonov EUR (v nadaljevanju: priglašeni ukrep).

11 Komisija je z dopisom z dne 30. aprila 2008 obvestila Italijansko republiko o svoji odločitvi, da v zvezi s priglašenim ukrepom proti njej sproži postopek iz člena 88(2) ES. Poleg tega je bila odločitev o uvedbi postopka objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* (UL 2008, C 140, str. 20). Komisija je vse zainteresirane stranke pozvala k predložitvi pripomb v roku enega meseca od dneva objave. Tožeča stranka je v dopisu z dne 12. septembra 2008 predložila svoje pripombe, ki pa jih Komisija ni upoštevala, saj je ocenila, da so bile predložene prepozno.

12 Komisija je 21. oktobra 2008 sprejela Odločbo 2010/38/ES o državni pomoči C 20/08 (ex N 62/08), ki jo Italija namerava izvesti v skladu s spremenjeno shemo N 59/04 o začasnem obrambnem mehanizmu za ladjedelništvo (UL 2010, L 17, str. 50) (v nadaljevanju: izpodbijana odločba), katere člen 1 določa:

„Državna pomoč, ki jo Italija namerava izvesti v skladu s spremenjeno shemo N 59/04 o začasnem obrambnem mehanizmu za ladjedelništvo, kar vključuje povečanje proračuna [sheme iz leta 2004] za 10 milijonov EUR, ni združljiva s skupnim trgom.

Zato se ta pomoč ne more izvajati."

13 V izpodbijani odločbi je Komisija navedla, da priglašeni ukrep pomeni novo pomoč v smislu člena 1(c) Uredbe št. 659/1999 in člena 4 Uredbe št. 794/2004 in da ta pomoč ni združljiva s skupnim trgom, ker Uredba št. 1177/2002 ne velja več in tako ne more biti pravna podlaga za presojo priglašenega ukrepa. Komisija je poleg tega pojasnila, da navedeni ukrep ne more šteti za združljivega s skupnim trgom na podlagi Okvira za državno pomoč ladjedelništvu (UL 2003, C 317, str. 11) niti na podlagi katere koli druge določbe na področju državnih pomoči.

14 Poleg tega je Komisija navedla, da je po začetku veljavnosti Uredbe št. 1177/2002 Republika Koreja organu za reševanje sporov (ORS) Svetovne trgovinske organizacije (STO) predložila vprašanje o zakonitosti navedene uredbe glede na pravila STO. Skupina strokovnjakov, ki jo je imenoval ORS, je 22. aprila 2005 objavila poročilo, v katerem je ugotovila, da Uredba št. 1177/2002 in različne nacionalne ureditve za izvajanje navedene uredbe, ki so veljale v času, ko je Republika Koreja poskušala razrešiti spor pri STO, kršijo nekatera pravila STO. Organ za reševanje sporov je 20. junija 2005 sprejel poročilo skupine strokovnjakov, v katerem je bilo Skupnosti priporočeno, naj uskladi Uredbo št. 1177/2002 in nacionalne ureditve za njeno izvajanje z obveznostmi, ki jih ima na podlagi sporazumov v okviru STO.

Postopek in predlogi strank

15 Tožeča stranka je 30. decembra 2008 v tajništvu Splošnega sodišča vložila to tožbo.

16 Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– izpodbijano odločbo razglasi za nično;

– Komisiji naloži plačilo stroškov.

17 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– tožbo zavrne;

– tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

18 Splošno sodišče (osmi senat) je na podlagi poročila sodnika poročevalca odločilo, da začne ustni postopek, in v okviru ukrepov procesnega vodstva iz člena 64 svojega poslovnika pozvalo stranke, naj se izrečejo o primernosti združitve obravnavane zadeve z zadevo T-584/08, v kateri je družba Cantiere navale De Poli SpA vložila tožbo z enakim predmetom. Po prejemu stališč strank, ki nista izrazili nobenega ugovora, sta bili zadevi s sklepom predsednika osmega senata z dne 2. junija 2010 v skladu s členom 50 Poslovnika združeni za ustni postopek.

19 Stranke so na obravnavi 16. junija 2010 ustno podale stališča in odgovore na vprašanja Splošnega sodišča.

Pravno stanje

20 Tožeča stranka v utemeljitev tožbe navaja pet tožbenih razlogov, to so kršitev Uredbe št. 1177/2002, napačna presoja priglašenega ukrepa, neupoštevnost priporočila ORS z dne 20. junija 2005, kršitev člena 253 ES in kršitev načel dobrega upravljanja, kontradiktornosti in spoštovanja pravice do obrambe.

Prvi tožbeni razlog: kršitev Uredbe št. 1177/2002, člena 253 ES in načel enakega obravnavanja in varstva legitimnih pričakovanj

Trditve strank

21 Tožeča stranka v okviru tega tožbenega razloga trdi, da je Komisija kršila načela v zvezi s časovno veljavnostjo pravnih pravil. Komisija naj bi enačila obdobje, v katerem je Uredba št. 1177/2002 veljala, z obdobjem, v katerem se je uporabljala. Komisija naj bi namreč to uredbo morala uporabiti za položaje, ki so obstajali pred njenim prenehanjem veljavnosti, to je pred 31. marcem 2005, če so ti položaji s pravnega vidika nastali

v obdobju, ko je bila Uredba št. 1177/2002 v veljavi. Tožeča stranka glede tega navaja, da točka 34 obrazložitve izpodbijane odločbe ni obrazložena. Tožeča stranka se poleg tega sklicuje na člen 4 Uredbe št. 1177/2002 in na odločbo Komisije C(2008) 4356 z dne 8. avgusta 2008 o pomočeh N 68/2008 in N 69/2008 - Italija (podaljšanje triletnega roka za dobavo tankerjev, narejenih v ladjedelnici v Giacaloneju), v kateri naj bi Komisija uporabila Uredbo št. 1177/2002 po 31. marcem 2005.

22 Tožeča stranka poleg tega navaja, da je Komisija v izpodbijani odločbi kršila načelo enakega obravnavanja, saj naj bi podjetja, ki so bila prikrajšana za ugodnosti iz sheme pomoči, na katero se nanaša ta odločba, sklenila svoje prodajne pogodbe v enakih ekonomskih in pravnih okoliščinah – in sicer pred 31. marcem 2005, da bi se zoperstavila nelojalni korejski konkurenci – kot podjetja, ki so dobila pomoč iz sheme pomoči po odločbi o odobritvi iz leta 2004. Edina razlika med temi gospodarskimi subjekti naj bi bila, da je italijanska vlada po 31. marcem 2005 zaradi proračunskih zahtev ponovno financirala shemo iz leta 2004.

23 Komisija naj bi kršila tudi načelo varstva legitimnih pričakovanj s tem, da je samovoljno domnevala, da je bil priglašeni ukrep priglašen po izteku roka. Ker Uredba št. 1177/2002 ne določa nobenega roka, v katerem je treba priglasiti ukrepe pomoči, in ker je tožeča stranka pred 31. marcem 2005 sklenila pogodbe, ki izpolnjujejo materialne pogoje, določene z navedeno uredbo, naj Komisija ne bi smela, ne da bi posegla v legitimna pričakovanja tožeče stranke, zavrniti odobritve priglašenega ukrepa.

24 Tožeča stranka tudi trdi, da Komisija ni navedla, kako je s cilji Uredbe št. 1177/2002 lahko združljiva okoliščina, da italijanska vlada na dan, ko je navedena uredba prenehala veljati, dejansko ni mogla priglasiti pomoči za pogodbe, za katere ni vedela, kdaj

bodo sklenjene, in za katere torej sploh ni mogla vedeti, saj je Uredba št. 1177/2002 določala, da se lahko sklepajo do 31. marca 2005.

25 Tožeča stranka poleg tega navaja, da niti sistem nadzora državnih pomoči, določen v Pogodbi, niti Uredba št. 1177/2002 ne določata roka, v katerem je treba priglasiti ukrepe pomoči na podlagi člena 88(3) ES.

26 V skladu z načelom subsidiarnosti naj bi namreč italijanski organi lahko sami izbrali čas priglasitve ukrepa pomoči glede na njihovo seznanjenost s proračunskimi potrebami za izvajanje Uredbe št. 1177/2002 in glede na običajno določene proračunske postopke. Očitno naj bi bilo, da je Komisija storila očitno napako s tem, da je enačila in na isti datum vezala prenehanje veljavnosti Uredbe št. 1177/2002, to je 31. marcem 2005, in rok, ki ga imajo države članice za določitev financiranja sheme pomoči.

27 Komisija predlaga zavrnitev tožbenega razloga.

Presoja Splošnega sodišča

28 Najprej je v zvezi z očitkom, da točka 34 obrazložitve izpodbijane odločbe ni obrazložena, treba opozoriti, da mora biti v skladu z ustaljeno sodno prakso obrazložitev, predpisana s členom 253 ES, prilagojena naravi zadevnega pravnega akta in razlogovanje institucije Skupnosti, ki je akt izdala, izraženo tako jasno in nedvoumno, da lahko zainteresirane osebe razberejo razloge za sprejeti ukrep in pristojno sodišče opravi nadzor. Zahteva po obrazložitvi se presoja glede na okoliščine posameznega primera, zlasti glede na vsebino pravnega akta, vrsto navedenih razlogov in interes

za pojasnila, ki bi ga lahko imel naslovnik ali druge osebe, na katere se pravni akt neposredno in posamično nanaša. Ni potrebno, da so v obrazložitvi navedeni vsi upoštevni dejanski ali pravni elementi, saj se vprašanje, ali obrazložitev akta zadostuje zahtevam člena 230 ES, ne presoja zgolj na podlagi njegovega besedila, temveč tudi glede na kontekst akta in vsa pravna pravila, ki urejajo zadevno področje (glej sodbo Sodišča z dne 1. julija 2008 v združenih zadevah Chronopost proti UFEX in drugim, C-341/06 P in C-342/06 P, ZOdl., str. I-4777, točka 88 in navedena sodna praksa).

29 V obravnavani zadevi je Komisija v točkah 33 in 34 obrazložitve izpodbijane odločbe pojasnila, zakaj je ocenila, da sodne prakse, na katero se je sklicevala italijanska vlada, ni mogoče upoštevati pri iskanju odgovora na vprašanje, ali je italijanska vlada imela legitimna pričakovanja v zvezi z združljivostjo priglašenega ukrepa s skupnim trgom.

30 Obrazložitev, ki je domnevno ni, je mogoče najti v točkah 11, 25 in 26 obrazložitve izpodbijane odločbe, ki vsebujejo navedbo razloga, iz katerega je Komisija ugotovila, da se Uredba št. 1177/2002 ne uporablja za priglašeni ukrep, in sicer to, da ni več v veljavi.

31 Kar zadeva utemeljenost pristopa Komisije, ni sporno, da je Komisija v izpodbijani odločbi ugotovila, da Uredba št. 1177/2002 ne more biti pravna podlaga za presojo priglašenega ukrepa, ker je prenehala veljati 31. marca 2005 (točke 11, 25 in 26 obrazložitve izpodbijane odločbe).

32 V obravnavani zadevi je treba v zvezi s časovno veljavnostjo pravnega pravila v primeru, ko ni prehodnih odločb, razlikovati pravila o pristojnosti in pravila materialnega prava.

33 Iz sodne prakse v zvezi s pravili, ki urejajo prisojnost institucij Unije, izhaja, da mora določba, ki predstavlja pravno podlago akta in ki pooblašča institucijo Unije za sprejetje zadevnega akta, veljati v trenutku njegovega sprejetja (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 4. aprila 2000 v zadevi Komisija proti Svetu, C-269/97, Recueil, str. I-2257, točka 45).

34 V obravnavani zadevi je člen 88 ES pravna podlaga, ki Komisiji daje pristojnost sprejemati odločbe na področju državnih pomoči in ki jo od leta 1968 za stalno pooblašča za odločanje o združljivosti ukrepov pomoči s skupnim trgom glede na člen 87 ES.

35 Pravila materialnega prava od začetka veljavnosti urejajo vse prihodnje učinke položajev, ki so nastali v času veljavnosti prejšnje zakonodaje. Zato pravila materialnega prava ne veljajo za učinke, nastale pred začetkom njihove veljavnosti, razen če so izjemoma izpolnjeni pogoji za retroaktivno uporabo (glej v tem smislu sodbe Sodišča z dne 14. aprila 1970 v zadevi Brock, 68/69, Recueil, str. 171, točka 6; z dne 29. januarja 2002 v zadevi Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, Recueil, str. I-1049, točka 49, in z dne 24. septembra 2002 v združenih zadevah Falck in Acciaierie di Bolzano proti Komisiji, C-74/00 P in C-75/00 P, Recueil, str. I-7869, točka 119, ter sodbi Splošnega sodišča z dne 14. februarja 2007 v zadevi Simões Dos Santos proti UUNT, T-435/04, RecFP, str. I-A-2-61 in II-A-2-427, točka 100, in z dne 12. septembra 2007 v zadevi González y Díez proti Komisiji, T-25/04, ZOdl., str. II-3121, točka 70).

36 V zvezi s priglašenimi, a še neizplačanimi pomočmi – v okviru sistema Unije za nadzor državnih pomoči – čas, ko nastanejo učinki načrtovane pomoči, sovpada s časom, ko Komisija sprejeme odločbo o združljivosti navedene pomoči s skupnim trgom. Pravila, načela in merila za presojo združljivosti državnih pomoči, ki veljajo v času, ko Komisija sprejme odločbo, je namreč načeloma mogoče šteti za bolj prilagojena pogojem konkurence (sodba Sodišča z dne 11. decembra 2008 v zadevi Komisija proti

Freistaat Sachsen, C-334/07 P, ZOdl., str. I-9465, točke od 50 do 53). Razlog za to pa je, da obravnavana pomoč povzroči dejanske prednosti in slabosti na skupnem trgu najprej takrat, ko se Komisija odloči, ali jo bo odobrila.

37 Nasprotno pa se za pomoči, ki so bile nezakonito izplačane, ne da bi bile predhodno priglašene, uporabljajo pravila materialnega prava, ki so veljala, ko je bila pomoč izplačana, ker so prednosti in slabosti, ki jih je povzročila taka pomoč, nastale v obdobju, v katerem je bila izplačana (sodba Splošnega sodišča z dne 15. aprila 2008 v zadevi SIDE proti Komisiji, T-348/04, ZOdl., str. II-625, točke od 58 do 60).

38 V obravnavani zadevi torej Komisiji ni mogoče očitati, da ni uporabila Uredbe št. 1177/2002, saj je bila načrtovana pomoč priglašena, in ne izplačana. Dejanske prednosti in slabosti priglašenega ukrepa na skupnem trgu namreč niso mogle nastati pred sprejetjem izpodbijane odločbe, ki pa je bila sprejeta po tem, ko je Uredba št. 1177/2002 nehala veljati, to je 31. marca 2005.

39 Trditev, da člen 4 Uredbe št. 1177/2002 določa, da se ta uredba uporablja za pogodbe, sklenjene pred 31. marcem 2005, ne izpodbija ugotovitve, da se Uredba št. 1177/2002 ne uporablja za priglašeni ukrep. Člen 4 Uredbe št. 1177/2002 tako kot člen 2 navedene uredbe namreč natančneje določa materialne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da Komisija lahko na podlagi te uredbe sprejme odločbo, da je zadevna pomoč združljiva s skupnim trgom. Časovna veljavnost navedene uredbe pa je urejena v členu 5 te uredbe in z načeli, navedenimi zgoraj v točkah od 57 do 60.

40 Res je, da bi to, da datum, glede na katerega se ugotovijo veljavna pravila materialnega prava, sovpada z datumom, ko Komisija sprejme odločbo o združljivosti navedene pomoči, lahko povzročilo, da bi ta institucija lahko s spreminjanjem dolžine preizkusa ukrepa priglašene pomoči povzročila, da bi se uporabilo pravilo materialnega prava, ki je začelo veljati po priglasitvi navedenega ukrepa Komisiji. Vendar ta možnost – ki

sicer v obravnavani zadevi ni podana, saj je bil ukrep priglašen po prenehanju veljavnosti Uredbe št. 1177/2002 – ne more upravičiti izjeme od načela, po katerem nova pravila materialnega prava od začetka veljavnosti urejajo vse prihodnje učinke položajev, ki so nastali v času veljavnosti prejšnje ureditve.

41 Glede tega je treba navesti, da je možnost Komisije uporabiti novo ali prejšnje pravilo omejena in uravnotežena s tem, prvič, da države članice po prosti presoji izberejo, kdaj bodo priglasile ukrepe pomoči, in drugič, da člen 4 Uredbe št. 659/1999 v skladu z načelom dobrega upravljanja Komisijo poziva k skrbnemu ravnanju (glej v tem smislu in po analogiji sodbo Splošnega sodišča z dne 18. novembra 2004 v zadevi Ferriere Nord proti Komisiji, T-176/01, ZOdl., str. II-3931, točka 62 in navedena sodna praksa).

42 To, da morajo države članice za izvajanje Uredbe št. 1177/2002 priglasiti načrtovane ukrepe pomoči pred prenehanjem veljavnosti navedene uredbe in preden so podpisane vse pogodbe, za katere se lahko dodeli pomoč, ne more postaviti pod vprašaj tega, da se za sistem Unije za nadzor državnih pomoči uporabljajo načela glede časovne veljavnosti pravil materialnega prava za sistem Unije za nadzor državnih pomoči. Sistemu za predhoden nadzor ukrepov državnih pomoči je namreč lastno, da morajo priglasitve nujno vsebovati ocene skupnih zneskov načrtovanih pomoči. To še posebej velja za ukrep v zvezi z operativnimi pomočmi, kakršne so te v obravnavani zadevi.

43 Razen tega trditev, da je Komisija uporabila Uredbo št. 1177/2002 po 31. marcem 2005, ko je ugodila zahtevi za podaljšanje roka za dobavo, ne izpodbije ugotovitve, da se Uredba št. 1177/2002 ne uporablja za priglašeni ukrep. Prvič, treba je poudariti, da to, kako Komisija razlaga in uporablja pravno pravilo, nikakor ne more

zavezovati Splošnega sodišča. Drugič, treba je ugotoviti, da se odločba, ki jo navaja tožeča stranka (glej točko 21 zgoraj), drugače od odločbe v obravnavani zadevi, nanaša na položaj, katerega pravni okvir je bil nedvomno določen pred 31. marcem 2005, in sicer z odločbo o odobritvi iz leta 2004.

44 Glede trditve v zvezi s kršitvijo načela enakega obravnavanja pa je treba poudariti, da je očitno neutemeljena. To, da se Uredba št. 1177/2002 ne uporablja za priglašeni ukrep, je posledica uporabe pravnega pravila, ne pa izvajanja diskrecijske pravice. Tako za pogodbe, na katere se nanaša priglašeni ukrep, ne bo mogoče dobiti pomoči na podlagi Uredbe št. 1177/2002 zgolj zaradi časovno omejene veljavnosti te uredbe in zaradi tega, ker Italijanska republika ni priglasila zadevnega ukrepa, tako da bi Komisija lahko sprejela odločbo pred prenehanjem veljavnosti navedene uredbe.

45 Poleg tega je treba ugotoviti, da Uredba št. 1177/2002 ne vsebuje niti določb, ki države članice oproščajo obveznosti priglasitve na podlagi člena 88(3) ES, niti določb, ki spreminjajo opredelitve s tem povezanih pojmov, kot na primer pojem spremembe obstoječe pomoči. Nasprotno, ta uredba določa, da jo je treba uporabljati v skladu z določbami člena 88 ES in Uredbe št. 659/1999. Zato odločba o odobritvi iz leta 2004, ki temelji na Uredbi št. 1177/2002, nikakor ni mogla ustvariti legitimnih pričakovanj, ki bi presegala to, kar je bilo izrecno določeno v navedeni odločbi, in sicer odobritev, da Italijanska republika dodeli pomoči v skupnem znesku 10 milijonov EUR.

46 Glede na vse navedeno in na to, da ni prehodnih določb, ki bi podaljšale časovno področje uporabe Uredbe št. 1177/2002, je treba prvi tožbeni razlog v celoti zavrniti.

Drugi tožbeni razlog: napačna presoja priglašenega ukrepa

Trditve strank

47 Tožeča stranka trdi, prvič, da Komisija ni bila pristojna za preizkus združljivosti priglašenega ukrepa s skupnim trgom, saj naj bi bila zahteva po združljivosti element, ki ni zajet v Uredbi št. 1177/2002. Po njenem mnenju je namreč ta uredba posledica izrednih razmer na trgu, ki je v izključni pristojnosti Sveta na podlagi člena 87(3)(e) ES.

48 Glede tega trdi, da je vloga Komisije pri presoji združljivosti ukrepov pomoči z vidika ureditve, ki predstavlja odstopanje in ki jo je Svet uvedel na podlagi člena 87(3)(e) ES, omejena na to, da preveri, ali so pogoji, ki jih je določil Svet, izpolnjeni, kar naj bi v obravnavani zadevi bili.

49 Drugič, tožeča stranka navaja, da je Komisija napačno uporabila člen 4(2) Uredbe št. 794/2004, da je ugotovila, da je priglašeni ukrep nova pomoč. Glede tega trdi, da Uredba št. 117/2002 hierarhično višji akt kot Uredba št. 794/2004. Ta druga naj torej ne bi ovirala uporabe Uredbe št. 1177/2002. Nasprotno, Uredbo št. 794/2004 naj bi bilo treba razlagati ob upoštevanju namena Uredbe št. 1177/2002, to je pomagati evropskim ladjedelnicam, soočenim z nelojalno korejsko konkurenco.

50 Tretjič, tožeča stranka izpodbija utemeljenost trditve iz točke 23 obrazložitve izpodbijane odločbe, da „obstaja učinek povečanja proračuna odobrene sheme (razen

zanemarljivega povečanja, ki je manjše od 20 %) na konkurenco, ker državi članici omogoča, da zagotovi več pomoči, kot je bila prvotno odobrena". Po njenem mnenju priglašeni ukrep ne bi mogel vplivati na konkurenco, ker naj bi do takega vpliva prišlo prej, namreč ko so gospodarski subjekti po sprejetju Uredbe št. 1177/2002 do leta 2005 sklepali pogodbe o gradnji ladij.

51 Po mnenju tožeče stranke tega, da bi bile korejske ladjedelnice lahko oškodovane, ni mogoče upoštevati, saj je bil ravno to namen Uredbe št. 1177/2002. Poleg tega naj priglašeni ukrep ne bi pomenil dejanskega povečanja proračuna „obstoječe pomoči", ker za pogodbe, na katere se nanaša priglašeni ukrep, še nikoli ni bila pridobljena pomoč iz zadevne sheme pomoči.

52 Četrtič, tožeča stranka poudarja, da je treba ponovno financiranje, ki ga poskuša uvesti italijanska vlada – to je priglašeni ukrep – šteti za neposredno posledico Uredbe št. 502/2004, ki je podaljšala uporabo Uredbe št. 1177/2002 in povzročila, da je potrebno ponovno financiranje. Zato naj bi bilo napačno šteti priglašeni ukrep za novo shemo, ločeno od tiste, ki je bila predmet odločbe o odobritvi iz leta 2004.

53 Komisija izpodbija trditve tožeče stranke.

54 Komisija trdi, da je trditev tožeče stranke, da priglašeni ukrep nikakor ne more vplivati na konkurenco, nedopustna. Po mnenju Komisije tožeča stranka v vlogi, s katero se je postopek začel, zatrjuje kršitev člena 4(2)(a) Uredbe št. 794/2004, v repliki pa navaja, da ni nevarnosti vpliva na konkurenco in da torej ni izpolnjen eden od pogojev

iz člena 87(1) ES. Zato naj bi šlo za nov tožbeni razlog, ki je v nasprotju s členom 44(1)(c) v povezavi s členom 48(2) Poslovnika.

Presoja Splošnega sodišča

55 Najprej je treba zavrniti trditev Komisije, da so podani razlogi za nedopustnost. Namreč, čeprav je tožeča stranka v podporo obravnavanemu tožbenemu razlogu zlasti navedla, da iz hierarhije zadevnih pravnih pravil izhaja, da se člen 4(2) Uredbe št. 794/2004 ne more uporabljati za priglašeni ukrep, je poleg tega tudi navedla, da priglašeni ukrep ne more spremeniti pogojev konkurence.

56 Torej so vse trditve tožeče stranke v okviru obravnavanega tožbenega razloga dopustne.

57 Kar zadeva utemeljenost tožbenega razloga, je treba že na začetku zavrniti trditev, da Uredba št. 1177/2002 Komisiji odvzema pristojnost za preizkus združljivosti priglašenega ukrepa s skupnim trgom.

58 Prvič, to pristojnost Komisiji daje Pogodba ES in ji je uredba ne more odvzeti.

59 Drugič, kot je bilo ugotovljeno tudi v okviru preizkusa prvega tožbenega razloga, se Uredba št. 1177/2002 ne uporablja za priglašeni ukrep.

60 Tretjič, tudi če bi se Uredba št. 1177/2002 uporabljala za priglašeni ukrep, je treba poudariti, da ta uredba temelji na členu 87(3)(e) ES. Zato pomoči, na katere se nanaša, spadajo le v kategorijo pomoči, ki „se lahko šteje[jo]“ za združljive s skupnim trgom. Ta navedba je natančno ponovljena tudi v členu 2(1) Uredbe št. 1117/2002.

61 Torej, čeprav se take pomoči lahko štejejo za združljive s skupnim trgom, to ne pomeni, da so z njim nujno združljive (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 15. oktobra 1996 v zadevi IJssel-Vliet, C-311/94, Recueil, str. I-5023, točke od 26 do 28).

62 Na podlagi člena 88(3) je namreč naloga Komisije, da preveri, ali te pomoči izpolnjujejo vse pogoje za združljivost s skupnim trgom. Na to opozarja tudi člen 3 Uredbe št. 1177/2002, ki izrecno določa, da se za zadevne pomoči uporabljata člen 88 ES in Uredba št. 659/1999.

63 Iz teh navedb v zvezi s pristojnostjo Komisije je razvidno – v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka – da je bila Komisija v obravnavani zadevi pristojna za presojo združljivosti priglašenega ukrepa s skupnim trgom in da ji nobeno pravilo ni onemogočalo uporabe Uredbe št. 794/2004.

64 Kar zadeva izpodbijanje opredelitve priglašenega ukrepa kot nove pomoči, pa je treba opozoriti, da se obseg pojma spremembe obstoječe pomoči določi glede na pravno podlago, s katero je bila uvedena obstoječa shema pomoči (sodba Sodišča z dne

27. marca 1984 v zadevi Komisija proti Italiji, 169/82, Recueil, str. 1603, točki 9 in 10, in sodba Splošnega sodišča z dne 30. januarja 2002 v zadevi Keller in Keller Meccanica proti Komisiji, T-35/99, Recueil, str. II-261, točki 61 in 62).

65 V obravnavani zadevi je bil zakon št. 350/2003, ki je določil, da je začetni proračun sheme pomoči 10 milijonov EUR, eden od elementov, ki jih je Italijanska republika predložila v preizkus Komisiji v okviru postopka, v katerem je bila izdana odločba o odobritvi iz leta 2004. Torej je to, da je bil sprejet zakon št. 244/2007, ki je določil dodelitev dodatnih 10 milijonov EUR shemi iz leta 2004, dejansko povzročilo, da se priglašeni ukrep opredeli kot nova pomoč v smislu sodne prakse.

66 Poleg tega je treba opozoriti, da je predpostavka, na kateri temelji očitek tožeče stranke, namreč da na konkurenco ni mogoče vplivati v trenutku dodelitve pomoči, ker je do vpliva na konkurenco prišlo že v trenutku sklenitve pogodb leta 2005 (glej točko 50 zgoraj), napačna, kot je bilo navedeno že zgoraj v točkah od 36 do 38.

67 Nazadnje, trditve tožeče stranke, da priglašenega ukrepa ni mogoče šteti za novo pomoč, ker je neposredna posledica Uredbe št. 502/2004, ki je podaljšala uporabo Uredbe št. 1177/2002 in povzročila, da je potrebno ponovno financiranje, ni mogoče upoštevati. Namreč, čeprav je Uredba št. 502/2004 podaljšala uporabo Uredbe št. 1177/2002, ni uvedla nikakršne izjeme od obveznosti priglasitve sprememb pomoči, ki je določena v členu 88(3) ES in v členu 3 Uredbe št. 1177/2002.

68 Torej je tudi drugi tožbeni razlog treba zavrniti kot neutemeljen.

Tretji tožbeni razlog: neupoštevnost priporočila ORS z dne 20. junija 2005

Trditve strank

69 Tožeča stranka v bistvu trdi, da izpodbijana odločba vsebuje napako, saj je v njej navedeno, da priporočilo ORS z dne 20. junija 2005 onemogoča odobritev priglašenega ukrepa. To stališče Komisije v izpodbijani odločbi naj bi namreč pomenilo, da se priporočilo ORS z dne 20. junija 2005 retroaktivno uporablja za pogodbe, podpisane pred 31. marcem 2005, katerih podpisniki so legitimno pričakovali, da se bo Uredba št. 1177/2002 zanje uporabljala. Vendar naj priporočilo STO z dne 20. junija 2005 ne bi smelo imeti nobene vloge pri preizkusu priglašenega ukrepa s strani Komisije.

70 Komisija predlaga zavrnitev tožbenega razloga.

Presoja Splošnega sodišča

71 Treba je ugotoviti, da je iz točke 26 obrazložitve izpodbijane odločbe razvidno, da je Komisija menila, da priglašeni ukrep ni združljiv s skupnim trgom, ker je, prvič, Uredba št. 1177/2002 nehala veljati in, drugič, ker ni druge pravne podlage za odločbo o združljivosti.

72 Komisija je v točki 37 obrazložitve izpodbijane odločbe – v odgovor na trditev Italijanske republike, navedeno v točki 35 obrazložitve te odločbe – navedla, da je Skupnost 20. julija 2005 obvestila STO, da je Uredba št. 1177/2002 nehala veljati 31. marca 2005

in da tako države članice ne morejo več dodeljevati pomoči na podlagi navedene uredbe. Komisija je glede tega sklenila, da obvestilo STO pomeni zavezo Skupnosti do STO, da ne bo več uporabljala Uredbe št. 1177/2002.

73 Torej je iz točk 26 in 37 obrazložitve izpodbijane odločbe razvidno, da je Komisija v njej ocenila, da bi bila morebitna odobritev priglašenega ukrepa tako nezdružljiva s skupnim trgom kot tudi v nasprotju z zavezo Skupnosti do STO, pri čemer je bila ugotovitev o nezdružljivosti priglašenega ukrepa s skupnim trgom ločena, neodvisna in predhodna glede na ugotovitev o obveznostih Skupnosti do STO.

74 Torej je treba zavrniti tudi tretji tožbeni razlog tožeče stranke.

Četrti tožbeni razlog: pomanjkljiva in manjkajoča obrazložitev

Trditve strank

75 Tožeča stranka s četrtim tožbenim razlogom trdi, prvič, da točka 25 obrazložitve izpodbijane odločbe ni obrazložena, ker „se na splošno sklicuje na to, da ni pravne

podlage za odobritev [priglašenega ukrepa], pri čemer se zgolj opira na prenehanje veljavnosti Uredbe [št. 1177/2002] 31. marca 2005“. Po mnenju tožeče stranke gre poleg te pomanjkljive obrazložitve tudi za manjkajočo obrazložitev, saj v izpodbijani odločbi ni obravnavano razmerje med Uredbo št. 1177/2002 in Uredbo št. 794/2004 tako v zvezi s cilji, ki jih želi doseči Svet, kot glede hierarhije pravnih pravil.

76 Tožeča stranka v repliki trdi, da točke od 19 do 24 obrazložitve izpodbijane odločbe niso obrazložene, saj v njih ni obrazloženo ne razmerje med priglašenim ukrepom in Uredbo št. 1177/2002 niti razmerje med dodelitvijo pomoči in njihovim vplivom na konkurenco v letu 2005.

77 Tožeča stranka tudi navaja, da trditve Komisije – da, prvič, Uredba št. 1177/2002 ni upoštevna pravna podlaga za preizkus priglašenega ukrepa, drugič, da italijanska vlada ni priglasila zadevnega ukrepa v času veljavnosti Uredbe št. 1177/2002 in, tretjič, da bi bila odobritev priglašenega ukrepa kršitev mednarodnih obveznosti Skupnosti – niso obrazložene.

78 Komisija trdi, da je obrazložitev izpodbijane odločbe zadostna in primerna, da je jasno podano razlogovanje pri presoji priglašenega ukrepa. Poleg tega ocenjuje, da so trditve, ki jih je tožeča stranka navedla v repliki, nedopustne v delu, ki se nanaša na ugotovitev Komisije, da je priglašeni ukrep nova pomoč. Tožeča stranka naj tega vidika v tožbi ne bi kritizirala.

Presoja Splošnega sodišča

79 Najprej je treba zavrniti trditev Komisije, da so podani razlogi za nedopustnost, saj je tožeča stranka v tožbi izrecno izpodbijala opredelitev priglašenega ukrepa kot nove pomoči. Torej so vse trditve tožeče stranke v okviru tega tožbenega razloga dopustne.

80 Očitek v zvezi z točko 25 obrazložitve izpodbijane odločbe pa je treba zavrniti kot neutemeljen. Razlogovanje Komisije tako v zvezi s pravnim okvirom, ki se uporablja za priglašeni ukrep, kot glede nezdružljivosti tega ukrepa s skupnim trgom je dovolj jasno razvidno iz točk 11 in od 25 do 35 obrazložitve izpodbijane sodbe.

81 Poleg tega je treba kot v celoti neutemeljene zavrniti trditve, da izpodbijana odločba ne obravnava razmerja med, po eni strani, Uredbo št. 1177/2002 in, po drugi strani, priglašenim ukrepom in Uredbo št. 794/2004. Komisija je, kot je bilo navedeno zgoraj, v izpodbijani odločbi ocenila, da se Uredba št. 1177/2002 ne uporablja več in da ni upoštevna za preizkus priglašenega ukrepa. Zato in ob upoštevanju sodne prakse, navedene zgoraj v točki 28, od Komisije ni mogoče zahtevati, naj nadaljuje razlago o tem, kaj meni o razmerju med Uredbo, za katero meni, da se v obravnavani zadevi ne uporablja, in pravnimi pravili, ki jih namerava uporabiti.

82 Kar zadeva očitek v zvezi z domnevno pomanjkljivostjo obrazložitve glede razmerja med dodelitvijo pomoči in njihovim vplivom na konkurenco v letu 2005, je treba ugotoviti, da s tem očitkom tožeča stranka dejansko izpodbija opredelitev priglašenega ukrepa kot nove pomoči s strani Komisije. Kot pa je bilo ugotovljeno zgoraj v točkah od 63 do 66, tega očitka ni mogoče sprejeti.

83 Nazadnje, glede treh očitkov, navedenih zgoraj v točki 77, je treba ugotoviti – ob upoštevanju točk 26 in 34 obrazložitve izpodbijane odločbe – da sta prva dva očitno neutemeljena, tretji pa je brezpredmeten.

84 Komisija namreč v točkah 26 in 34 obrazložitve izpodbijane odločbe razlaga, da Uredba št. 1177/2002 v času sprejetja izpodbijane odločbe ni več veljala in da sodne prakse iz točke 33 obrazložitve te odločbe, ki jo je navedla italijanska vlada, ni mogoče upoštevati pri iskanju odgovora na vprašanje glede obstoja legitimnih pričakovanj italijanskih organov.

85 Glede zadnjega očitka je treba opozoriti, da člen 1 izpodbijane odločbe določa, da se priglašenega ukrepa ne more izvajati, ker ni združljiv s skupnim trgom. Kot je razvidno iz točke 26 obrazložitve izpodbijane odločbe, se Komisija pri ugotovitvi, da priglašeni ukrep ni združljiv s skupnim trgom, ni v ničemer oprla na mednarodne obveznosti Skupnosti. Torej morebiten neobstoj obrazložitve glede nasprotja med mednarodnimi obveznostmi Skupnosti in priglašenim ukrepom nikakor ne more vplivati na izrek izpodbijane odločbe, zato je treba ta očitek šteti za brezpredmeten.

86 Četrti tožbeni razlog je treba torej v celoti zavrniti.

Peti tožbeni razlog: kršitev načel dobrega upravljanja, kontradiktornosti in spoštovanja pravice do obrambe

Trditve strank

87 Tožeča stranka trdi, da je Komisija s tem, da v upravnem postopku ni upoštevala njenih pripomb (glej točko 11 zgoraj), kršila načela dobrega upravljanja, kontradiktornosti in spoštovanja pravice do obrambe.

88 Komisija predlaga zavrnitev tožbenega razloga.

Presoja Splošnega sodišča

89 Splošno sodišče meni, da je Komisija izpolnila svoje postopkovne obveznosti do tožeče stranke s tem, da je junija 2008 v *Uradnem listu Evropske unije* objavila odločitev o uvedbi postopka iz člena 88(2) ES in zainteresirane stranke pozvala k predložitvi pripomb na priglašeni ukrep v roku enega meseca (glej v tem smislu zgoraj v točki 35 navedeno sodbo Falck in Acciaierie di Bolzano proti Komisiji, točke od 80 do 84). Zato in ob upoštevanju njene glavne obveznosti, to je sprejeti odločbo v razumnem roku glede na Italijansko republiko, Komisiji ni mogoče očitati, da ni upoštevala pripomb, ki jih je tožeča stranka predložila več kot tri mesece po izteku navedenega roka.

90 Torej je treba ugotoviti, da tudi peti tožbeni razlog ni utemeljen.

91 Zato je treba tožbo v celoti zavrniti.

Stroški

92 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker tožeča stranka ni uspela, se ji v skladu s predlogi Komisije naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (osmi senat)

razsodilo:

1. Tožba se zavrne.

2. Družbi Cantiere navale De Poli SpA se naloži plačilo stroškov.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 3. februarja 2011.

Podpisi